

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026

Rok akademicki 2023/2024 i 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	WIELKIE DZIEŁA LITERATURY POLSKIEJ (DO KOŃCA XIX WIEKU)
Kod przedmiotu	L 50
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury i Kultury XIX Wieku oraz Badań Mitoznawczych
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr 2, rok II, semestr 3
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	dr Anna Dworak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Anna Dworak

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
II	15	15	-	-	-	-	-	-	3
III	15	15							3

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Przedmiot zakończony egzaminem
 ćwiczenia – zal. z oceną; wykład – zal. bez oceny

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu literatury polskiej i kultury polskiej na poziomie szkoły średniej

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	nabycie przez słuchaczy podstawowej wiedzy na temat największych arcydzieł literatury polskiej oraz kontekstu literacko-kulturowego
C2	wykształcenie umiejętności analizy i interpretacji dzieł literatury polskiej
C3	kształcenie umiejętności krytycznej oceny i analizy utworów literackich
C4	kształcenie umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy podczas pracy pedagogicznej oraz do promowania kultury i literatury polskiej w świecie

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych i do efektów ze standardu kształcenia nauczycieli
EK_01	Student/ka ma wiedzę o największych arcydziełach literatury polskiej. Zna i rozumie literacki, kulturowy i historyczny kontekst	K_W03
EK_02	Student/ka potrafi analizować i interpretować wielkie dzieła polskiej literatury i wykorzystywać wiedzę na ich temat do promowania polskiej kultury	K_U04
EK_03	Student/ka potrafi dyskutować na tematy literaturoznawcze, formułować własne opinie, wysnuwać wnioski, odbierać analizowane utwory w sposób krytyczny	K_U15
EK_04	Student/ka potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do pracy w systemie edukacji	K_W11 K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne	Ilość godz.
Semestr 2	
1. Polskie mity i legendy. Mityczne początki państwa polskiego (mity o Krakę; o Wandzie; o Popielu; o Czechu, Lechu i Rusie i inne) i ich echa w literaturze polskiej.	2
2. Chrzest Polski i jego przełomowe znaczenie. Wkroczenie Polski do świata kultury i literatury europejskiej. Polska średniowieczna twórczość religijna – <i>Lament Świętokrzyski</i> , <i>Legenda o św. Aleksym</i> .	2
3. Złoty wiek kultury polskiej: Jan Kochanowski – poeta czarnoleski czy europejski? Polskie i europejskie konteksty poezji Kochanowskiego.	2
4. „Wsi spokojna, wsi wesoła!” – obrazy polskiej wsi w twórczości poetów renesansowych (Jan Kochanowski, <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i> , <i>Wsi spokojna, wsi wesoła</i> , Szymon Szymonowic <i>Żeńcy</i>).	2
5. Kultura staropolska – życie codzienne, obyczaje, tradycje, wierzenia w zwierciadle literatury (Jędrzej Kitowicz, <i>Opis obyczajów za panowania Augusta III</i>).	2
6. Polska poezja metafizyczna XVII wieku i jej europejskie konteksty.	2
7. Uczyć, bawiąc: twórczość Ignacego Kraszewskiego (wybrane bajki i satyry).	3
Semestr 3	
8. Polska pod zaborami: rola literatury polskiej w zachowaniu tożsamości narodowej.	3

9. Powstania narodowe i ich obraz w XIX-wiecznej literaturze polskiej. Wielkie dramaty romantyczne (<i>Dziady</i> , <i>Kordian</i> , <i>Nie-boska komedia</i>) jako próba rozprawienia się z traumą klęski powstania listopadowego. Literackie reminiscencje powstania styczniowego.	4
10. Marzenie o polskim domu (<i>Pan Tadeusz</i> Adama Mickiewicza, <i>Pieśń o domu naszym</i> Wincentego Pola, <i>Nad Niemnem</i> Elizy Orzeszkowej, <i>Lalka</i> i <i>Emancypantki</i> Bolesława Prusa, <i>Trylogia</i> Henryka Sienkiewicza).	2
11. Wielkie Polki, wielcy Polacy w literaturze XIX wieku (królowa Jadwiga, Mikołaj Kopernik, Jan III Sobieski, Tadeusz Kościuszko, Fryderyk Szopen, Emilia Plater, Józef Sowiński, Adam Mickiewicz).	2
12. Kobieta i jej miejsce w XIX-wiecznym społeczeństwie polskim – Adam Mickiewicz <i>Do matki Polki</i> , <i>Śmierć Pułkownika</i> , <i>Marta</i> Elizy Orzeszkowej.	2
13. Jak popularne nowele opowiadają o życiu w dziewiętnastowiecznej Polsce (Henryk Sienkiewicz: <i>Janko muzykant</i> , <i>Za chlebem</i> , Bolesław Prus: <i>Antek</i> , <i>Katarynka</i> , Eliza Orzeszkowa: <i>A... B... C...</i> , Konopnicka: <i>Nasza szkapka</i>).	2

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych

Treści merytoryczne	Ilość godz.
Semestr 2	
1. <i>Bogurodzica</i> – najstarszy zabytek języka polskiego i pierwszy nieoficjalny hymn Polski.	2
2. <i>Kronika polska</i> Galla Anonima – nie tylko źródło wiedzy historycznej, lecz także dzieło literackie.	2
3. Mikołaj Rej, <i>Krótką rozprawa między trzema osobami</i> , <i>Panem, Wójtem a Plebanem</i> – satyra na stosunki społeczne w dawnej Polsce.	2
4. <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego – sztuka literacka, znaczenie dla polskiej kultury, polska kultura żałobna.	2
5. Jan Andrzej Morsztyn, <i>Lutnia</i> – barokowa poezja konceptu.	2
6. Skarga Piotr, <i>Kazania sejmowe</i> – Ojczyzna-matka i Ojczyzna-okręt, czyli jak ks. Skarga uczył Polaków miłości Ojczyzny.	2
7. <i>Monachomachia</i> Ignacego Krasickiego jako literacki skandal polskiego oświecenia.	2
8. Juliana Ursyna Niemcewicz <i>Śpiewy historyczne</i> – historia Polski zapisana w pieśniach.	1
Semestr 3	
9. Adama Mickiewicza <i>Ballady i romanse</i> – narodziny polskiego romantyzmu.	2
10. <i>Maria</i> Antoniego Malczewskiego – pierwsza polska powieść poetycka.	2
11. <i>Dziady</i> Adama Mickiewicza – najszlachetniejszy dramat romantyczny i jego znaczenie dla kultury polskiej.	2
12. Liryka polskiego romantyzmu (omówienie wybranych utworów Mickiewicza, Słowackiego, Krasińskiego i Norwida).	2
13. <i>Lalka</i> Bolesława Prusa – panorama polskiego społeczeństwa II poł. XIX wieku.	2
14. <i>Trylogia</i> Sienkiewicza – powieści pisane „ku pokrzepieniu serc”, przyczyny ogromnej popularności, znaczenie dla polskiej kultury i historii, współczesne kontrowersje.	3

15. Maria Konopnicka i jej twórczość dla dzieci, na której wychowują się kolejne pokolenia (<i>O krasnoludkach i sierotce Marysi</i> , kilka wybranych wierszy).	2
---	---

3.4 Metody dydaktyczne

Wykłady:

- wykład z prezentacją multimedialną,
- metody problemowe,
- pogadanka,

Ćwiczenia:

- ćwiczenia w grupach,
- dyskusja
- przygotowanie referatu / wypracowania
- analiza dzieła literackiego

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw.)
EK_01	egzamin ustny, odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach	Wykład, ćwiczenia
EK_02	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach	ćwiczenia
EK_03	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja w trakcie zajęć, udział w dyskusji	ćwiczenia
EK_04	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach, udział w dyskusji	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Ćwiczenia: Zaliczenie z oceną Ocena końcowa w każdym semestrze jest wypadkową ocen cząstkowych, które student otrzymuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obecność na zajęciach • przygotowanie do zajęć • aktywny udział w dyskusji • napisanie referatu lub wypracowania na zadany temat <p>Wykład: Egzamin ustny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozytywna ocena z egzaminu ustnego, obejmującego sprawdzenie wiedzy i umiejętności z obu semestrów oraz znajomość treści wskazanych lektur
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30 Ć + 30 W
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do zajęć, 15 • przygotowanie do egzaminu, 35 • lektura omawianych dzieł literackich 35 • przygotowanie referatu / wypracowania 5 	
SUMA GODZIN	155
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Arcydzieła literatury polskiej. Interpretacje</i>, t. 1–2, pod red. S. Grzeszczuka i A. Niewolak-Krzywydy, Rzeszów 1987–1988 • <i>Historia literatury polskiej w zarysie</i>, t. 1–2, pod red. M. Stępnia i A. Wilkonja, Warszawa 1989 • <i>Historia literatury polskiej w dziesięciu tomach</i>, t. 1–6, pod red. Anny Skoczek, Bochnia-Kraków 2003 • <i>Światowa historia literatury polskiej</i>, pod red. M. Popiel, t. Bilczewskiego, S. Billa, Kraków 2020.
<p>Lektury uzupełniające:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „I w odmianach czasu smak jest”. <i>Antologia polskiej poezji epoki baroku</i>, oprac. J. Sokołowska, Warszawa 1991 [wybrane utwory] • „I ziarno duszy nagie pozostało”. <i>Antologia wierszy polskiego romantyzmu</i>, t. I–II, wybór i oprac. B. Dopart, A. Zielińska, Kraków 2006 • „Trylogia” <i>Sienkiewicza. Studia, szkice, polemiki</i>, wyboru dokonał i oprac. Tomasz Jodełka, Warszawa 1962 • Brückner Aleksander, <i>Mitologia słowiańska i polska</i> [wydanie dowolne] • Dernałowicz Maria, <i>Malczewski</i>, Warszawa 1967 • Dopart Bogusław, <i>Poemat profetyczny. O „Dziadach” drezdeńskich Adama Mickiewicza</i>, Kraków 2002 • Hernas Czesław, <i>Barok</i>, [wydanie dowolne] • <i>Jan Kochanowski i epoka renesansu</i>, oprac. T. Michałowska, Warszawa 1984

- Janion Maria, *Kobiety i duch inności*, Warszawa 2006
- Janion Maria, Żmigrodzka Maria, *Romantyzm i historia* [wydanie dowolne]
- Klimowicz Mieczysław, *Oświecenie*, [wydanie dowolne]
- Korolko M., *O prozie „Kazań sejmowych” Piotra Skargi*, Warszawa 1971
- *Koncept w kulturze staropolskiej*, pod red. L. Ślęka, A. Karpińskiego, W. Pawlaka, Lublin 2005
- *Leksykon „Lalki”*, pod red. A. Bąbel i A. Kowalczykowej, Warszawa 2011
- *Lektury polonistyczne. Oświecenie – romantyzm*, t. 1, pod red. Andrzeja Borowskiego i Janusza S. Gruchały, Kraków 1997
- *Lektury polonistyczne. Pozytywizm – Młoda Polska*, t. 1., pod red. S. Grzeszczuka. Kraków 1998
- *Lektury polonistyczne. Średniowiecze, renesans, barok*, t. 1–3, pod red. A. Borkowski, J. Gruchała, Kraków 1992
- Lisak Agnieszka, *Życie towarzyskie w XIX wieku*, Warszawa 2017
- *Liryka Cypriana Norwida*, red. Piotr Chlebowski, Włodzimierz Toruń, Lublin 2003
- Markiewicz Henryk, „*Lalka*” Bolesława Prusa, Warszawa 1967
- Markiewicz Henryk, *Pozytywizm*, [wydanie dowolne]
- Michałowska Teresa, *Średniowiecze*, [wydanie dowolne]
- Nofer-Ładyka A., *Literatura polska okresu realizmu i naturalizmu*, Warszawa 1968
- Paczoska Ewa, „*Lalka*”, czyli rozpad świata, Białystok 1995
- Pelc Janusz, *Barok – epoka przeciwieństw*, Warszawa 1993
- Przybylski Ryszard, *Klasycyzm czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Warszawa 1983
- Samsonowicz Henryk, *Polskie mity początku*, [w:] tegoż, *O „historii prawdziwej”. Mity, legendy, podania, jako źródło historyczne*, Gdańsk 1997
- *Słownik literatury polskiego oświecenia*, pod red. T. Kostkiewiczowej [wydanie dowolne]
- *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, pod red. J. Bachórze i A. Kowalczykowej [wydanie dowolne]
- *Słownik literatury staropolskiej*, pod red. T. Michałowskiej [wydanie dowolne]
- Stoff Andrzej, *Co zawdzięczamy „Trylogii”? Literackie świadectwo znaczenia powieści Sienkiewicza*, [w:] tegoż, *Jeszcze o „Trylogii”*, Radom 2004
- Szulc Kazimierz, *Mityczna historia Polski i mitologia słowiańska*, Poznań 1880
- Ulewicz T., *Zagadnienie sarmatyzmu w kulturze i literaturze polskiej (problematyka ogólna i zarys historyczny)*, Kraków 1963
- Witkowska Alina, Przybylski Ryszard, *Romantyzm*, [wydanie dowolne]
- *Witkowska Alina, Cześć i skandale. O emigracyjnym doświadczeniu Polaków*, Warszawa 1997.
- Ziejka Franciszek, *Polska poetów i malarzy, Z dziejów walki o tożsamość narodu w czasach niewoli*, Olszanica 2011.
- Ziomek Jerzy, *Renesans*, [wydanie dowolne]

Teksty omawiane podczas ćwiczeń:

- *Bogurodzica*
- Gall Anonim, *Kronika polska*
- Kochanowski Jan, *Treny*
- Konopnicka Maria, *O krasnoludkach i sierotce Marysi*, wiersze dla dzieci
- Krasicki Ignacy, *Monachomachia*

- Malczewski Antoni, *Maria*
- Mickiewicz Adam, *Ballady i romanse*
- Mickiewicz Adam, *Dziady*
- Morsztyn Jan Andrzej, *Lutnia*
- Niemcewicz Julian Ursyn, *Śpiewy historyczne*
- Prus Bolesław, *Lalka*
- Rej Mikołaj, *Krótką rozprawą między trzema osobami, Panem, Wójtem a Plebanem*
- Sienkiewicz Henryk, *Trylogia* [jeden z tytułów do wyboru]
- Skarga Piotr, *Kazania sejmowe*
- Wybrane utwory poetyckie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Cypriana Norwida

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej